

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона је члан 97. став 1. тачла б) Устава Републике Србије, којим је између осталог, утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката и систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У циљу испуњења обавеза преузетих Уговором о оснивању Енергетске заједнице Југоисточне Европе и Споразум о стабилизацији и придруживању Народна скупштина Републике Србије усвојила је 2014. године Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 145/14 и 95/2018 - други закон - у даљем тексту: Закон) усаглашен са „трећим енергетским пакетом”, чиме је настављен процес реформи у енергетском сектору и створени услови за:

- сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање електричном енергијом и природним гасом,
- уравнотежени развој сектора у циљу обезбеђивања потребних количина енергије за задовољавање потреба купаца енергије,
- подстицање конкурентности на тржишту на начелима недискриминације,
- ефикаван надзор тржишних делатности и природних монопола (пренос, транспорт, дистрибуција) кроз проширење овлашћења независног регулаторног тела (Агенције за енергетику) и јачање његове функционалне и финансијске независности,
- развој енергетске инфраструктуре и увођење савремених технологија и стварања транспарентних, атрактивних и стабилних услова за улагања у изградњу, реконструкцију и модернизацију енергетских објеката
- успостављање и функционисање организованог тржишта електричне енергије и
- заштита купаца.

У периоду од доношења закона одлукама Министарског савета преузете су обавезе транспонована и имплементације у национално законодавство уредби Европске уније, и то:

- Уредба ЕУ 1227/2011 о целовитости и транспарентности veleпродајног тржишта енергије;

Нацртом закона о изменама и допунама Закона прописана је обавеза Агенције да донесе Правила о спречавању злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса, која поред осталог ближе уређују услове за регистрацију учесника на veleпродајном енергетском тржишту, услове за објављивање повлашћених информација, забрану трговања повлашћеним информацијама, забрану манипулације тржиштем, врсту, садржај, облик, начи и рокову израде и објављивања података, заштиту података, професионалну тајна и оперативну одговорност, обавезу лица која професионално уређују трансакције, у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима. Прописана је и обавеза да Агенција спроводи поступке и доноси акта у складу са Правилима о спречавању злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса;

- Уредба ЕУ 347/2013 о смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру Нацртом закона дефинисани су стратешки енергетски пројекти у области електричне енергије, природног гаса и нафте и прописано да ће Влада ближе уредити услове и начин промовисања неког пројекта у стратешки, обавезе и активности надлежних институција у погледу праћења реализације стратешких енергетских пројеката, као и поступак за припрему и спровођење стратешких инвестиционих пројеката у области енергетике који су одређени као пројекти од интереса за Енергетску заједницу (ПЕЦИ) и пројекти од заједничког интереса (ПМИ) одлуком Министарског Савета Енергетске заједнице у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима. Такође је прописана обавеза Агенције да донесе методологију за процену улагања и ризике за стратешке инфраструктурне пројекте у области електричне енергије, природног гаса и нафте.

За област електричне енергије:

- Уредба Комисије ЕУ 2016/1388 од 17. августа 2016. године о успостављању мрежних правила за прикључење купца;

- Уредба Комисије ЕУ 2016/1447 од 26. августа 2016. године о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење на мрежу система за пренос једносмерном струјом високог напона и једносмерно прикључених модула електроенергетског парка;

- Уредба Комисије ЕУ 2016/631 од 14. априла 2016. године о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење произвођача електричне енергије на мрежу;

Ови мрежна правила прописују техничке услове за прикључење производних јединица, купаца, као и система једносмерне струје на преносни и дистрибутивни систем. Њихова главна сврха је да се ради формирања јединственог тржишта електричне енергије у Европи, стандардизују и технички услови за прикључење, како би се олакшале инвестиције у електроенергетску инфраструктуру.

Постоје две врсте техничких захтева у мрежним правилима за прикључење - једни су јасно дефинисани, док су други оквирни и надлежни оператор треба да накнадно прецизира ове захтеве у правилима о раду преносног система, односно дистрибутивног система.

У овом тренутку оператор преносног система је готово у потпуности усагласио техничке услове за прикључење са мрежним правилима, док је оператор дистрибутивног система начинио први корак кроз покретање студије у оквиру Енергетске заједнице, на основу које ће бити могуће прецизирати оквирне норме мрежних кодова у поменутих правилима.

Поред техничких услова за прикључење, мрежна правила уређују делимично и поступак прикључења, као и надлежности одговарајућих тела у том поступку.

Мрежна правила разликују прикључење нових и постојећих објеката, у смислу да се технички услови за њихово прикључење могу разликовати у оправданим случајевима, што тренутно није случај у нашим прописима, а што је препознато као неопходно са аспекта оправданости инвестиција у изградњу и реконструкције електроенергетских објеката. У том смислу мрежна правила уводе институт дерогације, што значи одобравање одступања техничких карактеристика објекта корисника система од задатих техничких услова за прикључење, када за то постоје оправдани разлози. У нашој пракси ово је такође препознато као неопходан инструмент да се регулишу одређене спорне ситуације, како би се избегло непотребно ускраћивање приступа мрежи.

Такође, мрежна правила предвиђају укључивање шире јавности у кључна питања која се уређују овим документима.

Важно је напоменути и то да мрежна правила не препознају термин повезивање, који је постојао у важећем закону и који се односи на прикључење дистрибутивних објеката на преносни систем, те је имајући то у виду било нужно овим Нацртом изоставити појам повезивања у Закону о енергетици.

Оператор система, у вези са наведеним има следеће обавезе:

- укидање поступка повезивања и увођење поступка прикључења;
- усаглашавање садржаја правила о раду система у делу који се односи на техничке услове за прикључење;

- предлагање критеријума за одступања од услова за прикључење (дерогације)

- доношење интерних методологија.

Такође, наведеним мрежним правилима Агенција добија одређене надлежности, као што су:

- одређивање критеријума за одступања од услова за прикључење (дерогације)
- одлучивање по захтеву за одступања од услова за прикључење;
- вођење регистра свих одобрених и одбијених захтева за одступања од услова за прикључење.

- Уредба комисије ЕУ 2015/1222 од 24. јула 2015. године о успостављању смерница за доделу капацитета и управљање загушењима;

Ова Уредба до сада није адаптиран у Енергетској заједници, али је упркос томе кроз Нацрт закона о енергетици већ делимично транспонована.

У том смислу прописани су услови за именовање номинованог оператора тржишта електричне енергије (НМО) за спајања дан-унапред и унутардневног тржишта електричне енергије, а такође је прописан прелазак са алокације прекограничних капацитета на алокације капацитета између зона трговања.

Прописивање номиновања оператора тржишта електричне енергије за спајања дан-унапред и унутардневно тржиште електричне енергије је неопходно да би се омогућило спајање ових тржишта у Републици Србији са јединственим тржиштем Европске уније.

Поред номинације оператора тржишта електричне енергије, потребно је уредити и улоге централне уговорне стране, агента преноса и расподелу трошкова спајања тржишта.

Нацртом закона дефинисан је номиновани оператор тржишта (НМО), као субјект који је одређен за спровођење спајања дан унапред и унутардневног организованог тржишта електричне енергије са суседним организованим тржиштима електричне енергије, а такође прописани су услови које подносилац захтева треба да испуни да би био именован за номинованог оператора тржишта (НМО).

Како се ради о обимном материјалу, кроз измене и допуне Закона предвиђено је да се ова питања детаљно уреде кроз подзаконска акта, које доноси Влада Републике Србије и којима се ближе прописују услови, поступак стицања, трајање и престанак статуса номинованог оператора тржишта електричне енергије, улогу номинованог оператора тржишта, централне уговорне стране, преносног агента и оператора преносног система у вези са пословима спајања организованих тржишта, принципе финансијског поравнања и плаћања, принципе спајања дан-унапред и унутардневног тржишта електричне енергије са суседним тржиштима.

Такође, прописана је могућност да номиновани оператори тржишта са седиштем у земљама чланицама ЕУ или уговорним странама Енергетске заједнице Југоисточне Европе

могу да поднесу захтев да се одреде за номинованог оператора тржишта електричне енергије у Републици Србији под условима реципроцитета.

Реч је о изузетно важним изменама које би омогућиле дугорочну профитабилност оператора тржишта електричне енергије у Републици Србији укључивањем у тржиште електричне енергије у ЕУ, са обзиром на то да се може рећи да су тренутно исцрпљени ресурси за трговину у окружењу.

Примена поменуте ЕУ регулативе узрокује значајне измене и код оператора преносног система и код Агенције, где се појављују нове обавезе, али је свеукупан социјални учинак свакако позитиван по крајњег купца, јер доводи до повећања сигурности снабдевања и стабилности цена услед укрупњавања тржишта.

Даље је у појмовима дефинисана зона трговања као највеће географско подручје унутар кога учесници на тржишту могу размењивати енергију без расподеле преносног капацитета, у складу са уредбом 2015/1222.

У складу са наведеним, овим Нацртом закона о енергетици предвиђа се прелазак на нови начин управљања загушењима у мрежи, како би се омогућила даља интеграција тржишта Републике Србије у јединствено европско тржиште, што ће омогућити лакшу трговину и ниже цене за крајњег корисника. Због тога ЕУ регулатива предвиђа да се периодично раде студије које би одредиле оптималне зоне трговања, између којих би се спроводиле алокације преносних капацитета.

Што се тиче преласка са алокација прекограничних капацитета на алокације капацитета између зона трговања, суштина је у креирању јединственог тржишта електричне енергије. Анализе у Европској унији су показале да се између граница две државе или две контролне области не мора јављати структурно загушење који би захтевало увођење алокација капацитета. Такође, може се јавити ситуација да се загушење јави унутар контролне зоне, односно државе, па се онда алокације јављају унутар контролне зоне.

- Уредба ЕУ 2017/2196 од 24. новембра. 2017. године о успостављању мрежних правила за рад у хаваријским ситуацијама и успостављање електроенергетског система.

У складу са обавезама које има као члан ENTSO-E (Европска мрежа оператора преносног система за електричну енергију), оператор преносног система у Републици Србији закључио је у априлу 2019. године нови споразум о раду у синхроној области Континенталне Европе. При томе су европски партнери инсистирали да се због робустности европског тржишта, у Републици Србији такође установе Правила о обустављању и поновном успостављању тржишних активности. Ово питање је за сада покривено дерогацијом на наведени споразум, али је било неопходно да се ово уреди кроз овај Нацрт закона.

Законом је прописано да ова правила доноси оператор преносног система по добијеној сагласности Агенције, и њима се уређују ситуације када оператор преносног система може привремено, потпуно или делимично обуставити једну или више тржишних активности. Ово се може десити ако је преносни систем у стању распада, ако је оператор преносног система исцрпео све могућности које му пружа тржиште те би наставак тржишних активности у поремећеном погону ометао отклањање поремећаја, ако би се наставаком тржишних активности знатно смањила делотворност процеса поновне успоставе нормалног погона или угроженог нормалног погона или ако нису доступни информациони и комуникациони системи нужни за извршавање тржишних активности. У принципу, следеће активности могу се обуставити у наведеним ситуацијама: додела и коришћење преносних

капацитета између зона трговања, набавка помоћних услуга, пријем и активација понуда у балансном механизму, пријава, потврда и измена дневних планова рада баланских група.

Велики поремећај у интерконекцији од 8. јануара 2021. године, када је дошло до одвајања електроенергетских система земаља југоисточне Европе од система централне Европе, показао је нужност постојања оваквих правила.

Поред наведених Нацртом закона пренете су и поједине одредбе „четвртог енергетског пакета”, и то:

-Директива ЕУ 2019/944 Европског парламента и Већа од 5. јуна 2019. године о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије и измени директиве 2012/27/ЕУ;

-Уредба ЕУ 2019/943 Европског парламента и Већа од 5. јуна 2019. године о унутрашњем тржишту електричне енергије;

У складу са наведеним, у Нацрту закона дефинисана су складишта електричне енергије, агрегатори, агрегирање и купац-произвођач електричне енергије. С тим у вези, као енергетска делатност прописано је складиштење електричне енергије, складиштар као учесник на тржишту, као и дужности складиштара. Такође, Нацртом закона прописане су дужности агрегатора као учесника на тржишту. Поред наведених, као нови учесници на тржишту електричне енергије препознатје и купац-произвођач електричне енергије. Наведени учесници на тржишту препознати су и у законима којима се уређује област обновљивих извора енергије и област енергетске ефикасности.

Такође, као нова енергетска делатност прописана је делатност трговине електричном енергијом на местима за пуњење електричних возила и дефинисано је у појмовима шта је трговина електричном енергијом на местима за пуњење електричних возила, што даје могућност развоја ове делатности на уређен начин.

Поред наведеног, с обзиром да постоји велики број поднетих захтева за прикључење обновљивих извора енергије, првенствено ветроелектрана на преносни систем било је потребно увести флексибилнији приступ прикључењу, како би се избегли непотребни застоји у реализацији пројеката, а такође и непотребно инвестирање у преносну мрежу. Са истим проблемима сусреле су се и земље Европске уније приликом интеграције обновљивих извора енергије, и управо је члан 42. регулативе 944/2019 одговор ЕУ на ове изазове. Због тога се сматра да и у Републици Србији треба увести исти механизам.

Измене у поступку прикључења на преносни систем које се, поред промена у поступку прикључења које су поменуте код транспозиције мрежних кодова за прикључење, односе се и на:

- увођење правила за прикључење
- увођење појма недостајуће преносне инфраструктуре
- могућност прикључења са оперативним ограничењима или ограниченом одобреном снагом

- измена структуре уговора којима се уређује прикључење на преносни систем

Предложене измене су у сагласности са чланом 42. Директивом ЕУ 2019/944.

Због тога је Нацртом закона прописано да оператор преносног система доноси правила за прикључење која одобрава Агенција, а којим би се детаљно уредила поједина питања која су сада чест проблем код инвестиција у обновљиве изворе енергије.

Такође, на овај начин оператор преносног система може правовремено да реагује када уочи потребу за побољшањем неког аспекта процеса прикључења на преносни систем.

Кроз увођење недостајуће инфраструктуре за случај прикључења објеката за производњу и за складиштење електричне енергије, отвара се могућност за оперативним ограничењима или ограниченом одобреном снагом, стварају се услови за ефикасно пословање оператора преносног система у окружењу када постоји велики број захтева за прикључењем, али и са великом неизвесношћу реализације, при чему се не би угрозили интереси инвеститора. На тај начин може се адекватно реаговати на развој ситуације, у смислу степена реализације пројеката прикључења, и развијати само неопходна преносна инфраструктура, без преинвестирања које може негативно утицати на крајње кориснике кроз пораст цене електричне енергије.

За област природног гаса:

- Уредба комисије ЕУ 2015/703 од 30. априла 2015. о успостављању правила интероперабилности и размене података - У циљу подстицања ефикасне трговине и транспорта природног гаса транспортним системима у ЕУ и државама потписницама Уговора о енергетској заједници и бољој интеграцији унутрашњег тржишта природног гаса потребно је успоставити мрежна правила интероперабилности и размене података. Ова мрежна правила треба да онемогуће препреке за слободан проток гаса и интеграцију тржишта природног гаса услед неусклађености на техничком, оперативном и комуникационом нивоу. Ради олакшавања комерцијалне и оперативне сарадње између суседних оператора транспортних система овим мрежним правилима дефинишу се питања споразума о интерконекторима између држава, јединице, квалитет природног гаса, одоризација, размена података између оператора система и друга питања од значаја за бољи рад интегрисаног тржишта природног гаса.

- Уредба комисије ЕУ 2017/459 од 16. марта 2017. о успостављању мрежних правила за механизме расподеле капацитета у транспортним системима за природни гас - Овом се Уредбом успостављају мрежна правила којима се утврђују механизми расподеле капацитета у транспортним системима за природни гас за постојеће и проширене капацитете. Овом се Уредбом утврђује начин на који суседни оператори транспортних система сарађују у циљу лаке продаје капацитета, узимајући у обзир општа комерцијална и техничка правила која се односе на механизме расподеле капацитета.

- Уредба комисије ЕУ 2017/460 од 16. марта 2017. о успостављању мрежних правила о усклађеним структурама транспортних тарифа за гас - Овом се Уредбом успостављају мрежна правила којима се утврђују правила за усклађене структуре транспортних тарифа за природни гас, која обухватају правила за примену методологије за утврђивање референтне цене, повезане захтеве у погледу саветовања и објабљивања и објављивања, као и израчунавање резервних цена за стандардне капацитетне производе.

- Уредба комисије ЕУ 312/2014 од 26. марта 2014. године о успостављању мрежних правила о балансирању транспортних мрежа – Овом се Уредбом успостављају мрежна правила којима се прописују правила за уравнотежење, укључујући и правила у вези с мрежом, о поступцима номинације, накнадама за одступање, поступцима повезаним с дневним накнадама за одступање и оперативном уравнотежењу између мрежама оператора транспортних система.

У циљу транспоновања горе наведених европских прописа који се односе на мрежна правила Нацртом закона прописано је да Влада на предлог Министарства доноси акта о мрежним правилима за електричну енергију и природни гас. Прописано је да се предметна акта доносе на основу достављених усаглашених аката оператора преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије, односно оператора транспортног

система природног гаса и да су оператори система дужни да акта израде у складу са Упутством које доноси Агенција за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција) и прибаве сагласност Агенције о усаглашености. Такође је прописана обавеза Агенције да доноси Упутство за припрему мрежних правила усклађених са обавезама Републике Србије потврђеним међународним споразумима као и да их прилагођава у складу са изменама и допунама обавеза Републике Србије потврђеним међународним споразумима.

Нацртом закона створен је правни основ за транспоновање и имплементацију горе наведених прописа ЕУ подзаконским актима, чиме је омогућено утврђивање мрежних правила, успостављање смерница за расподелу капацитета и управљање загушењима, успостављање правила интероперабилности и размене података, успостављање правила за механизме расподеле капацитета у транспортним системима за природни гас, правила о усклађеним структурама транспортних тарифа за гас, успостављање правила о балансирању транспортних мрежа, као и утврђивање стратешких енергетских пројеката у Републици Србији на основу одговарајућих критеријума. Сагласно Одлуци Министарског савета 2018/1/МС-ЕпС Препорука о припреми и развоју интегрисаних националних енергетских и климатских планова, Република Србија је у обавези да припреми, усвоји и извештава о спровођењу интегрисаног националног енергетског и климатског плана.

Нацртом закона предвиђено је да се Програм остваривања Стратегије доноси на период на који се доноси Стратегија, као и да Аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе доносе планове развоја енергетике којима се утврђују потребе за енергијом на свом подручју, као и услови и начин обезбеђивања неопходних енергетских капацитета у складу са стратегијом и програмом, као и да се на основу извештаја о спровођењу Стратегије и програма предлаже ажурирање Стратегије и Програма у складу са реалним потребама.

Увођењем Интегрисаног националног енергетског и климатског плана омогућено је да се дефинишу национални циљеви у области: декарбонизације у погледу емисија гасова са ефектом стаклене баште и енергије из обновљивих извора; енергетске ефикасности; енергетске сигурности; унутрашњег енергетског тржишта, истраживања, иновација и конкурентности и дефинише се да спровођење интегрисаног националног енергетског и климатског плана прати министарство и о његовој реализацији сваке друг године припрема извештај.

Нацртом закона дефинишу се нова моторна горива као што су утечњени природни гас и водоник, због међународно преузетих обавеза и захтева тржишта, отвара се могућност стављања ових горива на тржиште Републике Србије уколико су ова горива усаглашена са техничким и другим захтевима.

Поред потребе да се Закон о енергетици усклади са правним тековинама ЕУ у области енергетике, разлози за доношење измена и допуна овог закона су пре свега, стварање услова за ефикаснију примену овог закона у пракси, предлогом нових и измена постојећих норми.

Такође, у нацрту закона прописано је да статус енергетски угроженог купца (поред енергетски угроженог купца електричне енергије и природног гаса) може стећи и домаћинство (самачко или вишечлана породица) које живи у једној стамбеној јединици коме се испоручује топлотна енергија, а у складу са актом који доноси министарство. Средства за остваривање права енергетски угроженог купца топлотне енергије такође се обезбеђују у буџету Републике Србије. Нацрт закона прописује да се статус енергетски

угроженог купца стиче на основу решења органа јединице локалне самоуправе надлежног за послове социјалне заштите, као и да се против решења могу изјавити жалбе општинском, односно градском већу.

Проширењем обима Извештаја о сигурности снабдевања, који се у складу са Законом о енергетици доставља Секретаријату енергетске заједнице и Народној скупштини, са облашћу нафте као битним аспектом сигурности снабдевања, ствара се законска обавеза доношења предметног извештаја на наведени начин, чиме се добија потпуна слика снабдевања тржишта Републике Србије енергијом и енергентима, као и мерама које се предузимају у циљу сигурности снабдевања.

Поред наведеног, нацртом закона је прописано да Влада Републике Србије може посебним актом одредити изградњу енергетских објеката, укључујући и линијске енергетске објекте (електроенергетски вод, нафтовод, продуктовод и гасовод) и објекте у њиховој функцији, као и прикључке на те енергетске објекте, као пројекте од посебног значаја за Републику Србију. На реализацију пројеката примењиваће се одредбе прописа којим су уређени посебни поступци ради реализације пројеката изградње, доградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију. Прописан је и начин обезбеђивања финансијских средстава за реализацију тих пројеката, као и могућност да пројекте који су предвиђени планом развоја оператора преносног система могу се финансирати сопственим средствима оператора преносног система са изузетком прикључака на преносни систем. Уколико изградња прикључака на линијске енергетске објекте није предвиђена важећим планским документима, изузетно се за потребе утврђивања јавног интереса може израдити урбанистички пројекат, без измене планског документа, изузев за утврђивање јавног интереса за пројекте у заштићеном подручју.

Чланом 41. Нацрта закона у члану 99. Закона о енергетици додати су нови ст. 2. и 3, а чланом 97. Нацрта закона додат је нови члан 225А, у циљу прецизирања и отклањања недоумица у примени већ постојећих прописаних норми о независности оператора преносног система електричне енергије и оператора транспортног система природног гаса. Овим допунама прописано је да министарство надлежно за послове привреде доноси акта о именовању и разрешењу органа управљања, као и друга акта која се односе на рад и пословање друштва која обављају делатност преноса електричне енергије и управљања преносним системом и транспорта природног гаса, а Министарство надлежно за послове енергетике акта о именовању и разрешењу органа управљања, као и друга акта која се односе на рад и пословање јавних предузећа и друштва која обављају делатност производње, дистрибуције и снабдевања електричном енергијом и природним гасом

Ова допуна је заправо прецизирање постојеће норме у Закону о енергетици која гласи: „У случају да је лице из става 1. овог члана Република Србија или државни орган, контролу над оператором транспортног система са једне стране и субјектима који обављају делатности производње или снабдевања природним гасом са друге стране, не може обављати исто лице, односно исти државни орган, а у случају да обављају различита лица, односно државни органи, они не могу бити контролисани од стране истог трећег лица.”

Прецизирања наведене норме неопходно због обавеза преузетих потврђеним међународним уговорима и отклањања сталних указивања Секретаријата Енергетске заједнице и Европске комисије да се нису испунили захтеви у погледу функционалног раздвајања, и да је поступак сертификације оператора преносног система спроведен без испуњења овог услова. Из наведених разлога било је нужно уредити и ово питање.

Такође, предложеним изменама и допунама прописани су административни поступци којим су дефинисана начела на којим се заснивају поступци прописани Законом које води Министарство, Агенција, орган локалне самоуправе. Поред тога прописано је поступање наведених органа у тим поступцима, поступање по захтеву, начин доставе, форма докумената који се достављају. Такође, прописана је дужност наведених органа да административне поступке спроводи тако што води електронску, јавно доступну базу података о току сваког појединачног поступка, од подношења захтева до издавања акта надлежног органа, која садржи и акта прибављена у том поступку и установљена је обавеза Министарства да пропише вођење и садржину регистра административних поступака, обавезе и овлашћења регистратора и обим јавне доступности података и докумената садржаних у регистру.

Прописана је и дужност наведених органа да на својој веб презентацији успостави и одржава огласну таблу, која служи за потребе јавног саопштавања, односно објављивања решења, као и других аката које донесе надлежни орган.

Поред наведеног, Нацртом закона се образује Дирекција за подстицаје у енергетици као орган управе у саставу Министарства за обављање стручних и с њима повезаних послова које се односе на подстицаје у области енергетике, која има својство правног лица, затим прописани су послови за које се образује, начин руковођења и начин обезбеђивања средства за рад Дирекције.

Такође, Нацртом закона су прецизиране обавезе енергетских субјеката, снабдевача, и Агенције, прецизиране одредбе у вези са прикључењем на преносни и дистрибутивни систем електричне енергије, прецизиране су одредбе у вези са неовлашћеним коришћењем електричне енергије и у вези са обуставом и искључењем.

Увођењем новог учесника на тржишту природног гаса - трговина природним гасом за снабдевање на велико додатно се отвара тржиште природног гаса на начин да привредна друштва која нису регистрована у Републици Србији могу обављати ове делатности на тржишту Републике Србије;

Прецизирањем да се лиценца издаје ако је за енергетски објекат издата употребна дозвола или решење о озакоњењу објекта са извештајем комисије за технички преглед којим се утврђује да је објекат погодан за употребу усаглашавају се одредбе овог закона са законом којим је уређено озакоњење објеката, али и прецизира да овај објекат мора бити погодан за употребу за шта је неопходан извештај комисије за технички преглед чији чланови морају бити стручна лица прецизирана одредбама прописа којим се уређује планирање и изградња. Такође, прецизирањем да у случају прибављања лиценце за обављање енергетске делатности, када се на енергетском објекту за који је издата лиценца промени правни основ коришћења енергетског објекта по основу статусне промене или у правном промету по другом основу, на такав начин да се извештај инспектора не доставља за случај статусне промене, решава се постојећа недоумица да ли се изузеће од доставе извештаја инспектора односи само на случај статусне промене или се може применити и код промене правног основа коришћења енергетског објекта по основу правног посла.

Нацртом закона овлашћује се Агенције за енергетику Републике Србије да цени оправданост трошкова и проверава правилност примене методологије за формирање цена која се доноси у складу са актом о изузећу омогућава се праћење рада енергетских субјеката који послују у складу са актом о изузећу за нову инфраструктуру од стране регулаторног тела. Такође, овлашћује се да прати активности у вези реализације планова инвестиција

оператора система на које је дала сагласност да прати цене и количине електричне енергије коју су лиценцирани субјекти испоручили за пуњење електричних возила на местима за пуњење.

Такође, уређивањем поступка за укидање и измену акта о изузећу на захтев странке и по службеној дужности решавају се питања у вези с укидањем и изменом овог акта, а која до сада нису била прецизирана.

Нацртом Закона уведена је обавеза оператору транспортног система са највећим бројем излаза да обавља послове администрирања тржишта. Такође, уводи се обавеза другим операторима да администратору тржишта достављају све неопходне податке, као и обавеза администратору да доставља све неопходне податке Агенцији.

Снабдевачима и снабдевачима на велико уводи се обавеза да Агенцији, органу надлежном за послове конкуренције и надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, ставе на располагање све релевантне податке који се односе на трансакције из уговора о снабдевању природним гасом свих учесника на тржишту, осим крајњих купаца, као и оператору транспортног, односно дистрибутивног система, оператору складишта природног гаса, снабдевачу и снабдевачу на велико да чувају као пословну тајну податке и документа који садрже информације о продајним ценама, количини и условима снабдевања природним гасом, мерне податке о производњи, односно потрошњи крајњих купаца, као и друге податке и документа чије објављивање или чињење доступним трећим лицима може довести до поремећаја на тржишту природног гаса.

Нацртом Закона прецизира се обавеза држања оперативних резерви уводи се разлика у обавези висине држања оперативних резерви за енергетске субјекте који обављају делатност производње деривата нафте и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривом и компримованим природним гасом од обавезе држања обавезних резерви за енергетске субјекте који обављају делатност производње електричне енергије и/или комбиноване производње електричне и/или топлотне енергије, енергетских субјеката који обављају делатност производње топлотне енергије из деривата нафте и/или угља за снабдевање тарифних купаца топлотном енергијом и енергетских субјеката који обављају делатност производње топлотне енергије из природног гаса за снабдевање тарифних купаца топлотне енергије. Такође, тачно се дефинишу врсте деривата нафте које наведени енергетски субјекти треба да држе као оперативне резерве.

Увођењем обавезе да одговарајуће групе корисника опреме под притиском морају да испуњавају услове у погледу стручног кадра, односно услове у погледу броја и стручне оспособљености запослених лица за обављање послова са опремом под притиском, као и обавеза полагања стручно испита, повећава се ниво безбедности објеката који имају опрему под притиском.

Такође, даје се дефиниција топлотне енергије, ради ефикаснијег уређења ове области и прописује се право на жалбу надлежном органу градске/општинске управе у случају топлотне енергије, односно на решење за издавање лиценце или решење којим се одбија захтев за издавање лиценце.

Такође, Нацртом Закона јасно се дефинишу овлашћења инспектора у вршењу инспекцијског надзора.

1. ПРОБЛЕМИ КОЈЕ ЗАКОН ТРЕБА ДА РЕШИ

Доношењем Нацрта закона успостављен је законски оквир за преношење прописа ЕУ у складу са међународно преузетим обавезама Републике Србије. Преношењем

наведених прописа доприноси се обезбеђивање сигурности испоруке и снабдевања енергијом и енергентима тржишта Републике Србије; заштиту интереса свих учесника на тржишту; повећање тржишне конкуренције; ефикаснији развој тржишта електричне енергије и природног гаса; стварање услова за даљи развој и функционисање организованог тржишта електричне енергије; отклањање разлога за приговор од стране Енергетске заједнице кад је у питању функционално раздвајање преносног односно транспортног система, отклањање административних препрека приликом изградње прикључака за прикључење крајњег купаца и произвођача електричне енергије; убрзање административних поступака; ради прикупљина финансијских средстава за подстицаје у области енергетике предложено је успостављање Дирекције за подстицаје у енергетици; проширује се круг лица који могу стећи статус угроженог купца и на купце топлотне енергије; проблеми у области производње, дистрибуције и снабдевања топлотном енергијом.

2. ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ДОНОШЕЊЕМ ИЗМЕНА И ДОПУНА ЗАКОНА ПОСТИЖУ

Циљеви који се доношењем закона постижу:

1. Усклађује се Закон о енергетици са правним тековинама ЕУ у области енергетике;
2. Стварају се услови за ефикаснију примену Закона у пракси предлогом нових и измењених постојећих норми;
3. Стварају се услови за сигурно снабдевање тржишта Републике Србије енергијом и енергентима;
4. Стварају се услови за ефикасно функционисање организованог тржишта електричне енергије, повезивање дан-унапред тржишта, повезивање унутардневного тржишта на нивоу региона и ЕУ;
5. Прецизира се одговорност за уређивање и администрирање тржишта природног гаса;
6. Унапређује се транспарентност тржишта, заштиту конкуренције и недискриминаторно понашање;
7. Уређује се размена документације са министарством;
8. Успоставља се огласна табла на веб презентацији Министарства за потребе јавног саопштавања, објављивања прописа и других аката које доноси Министарство;
9. Додатно се уређују надлежности Агенције за енергетику Републике Србије;
10. Проширују се дужности и одговорности свих оператора система и учесника на тржишту;
11. Развијено тржиште са компративним предностима у односу на окружење и стварање претпоставки за ефикасније повезивање и квалитетније позиционирање унутар тржишта ЕУ.

У вези са наведеним циљевима указује се да ће се у роковима прописаним законом донети одговарајућа подзаконска аката којим ће се ближе уредити поједина питања предложена изменама и допунама Закона о енергетици и створити основ за њихово извршење, а тиме и постићи задати циљеви.

3. РАЗМАТРАНЕ МОГУЋНОСТИ ДА СЕ ПРОБЛЕМ РЕШИ И БЕЗ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

Изради Нацрта измена и допуна Закона о енергетици приступило се пошто се дошло до закључка да би једино доношење ових измена на свеобухватан и ефикасан начин могло да реши питање преузимања релевантних обавеза прописа Европске уније, као и решавања проблема уочених у пракси.

4. ЗАШТО ЈЕ ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА НАЈБОЉИ НАЧИН РЕШАВАЊА ПРОБЛЕМА

Доношење новог Нацрта измена и допуна Закона о енергетици је у складу са низом активности које Република Србија предузима како би се успоставио правни и институционални оквир за спровођење потребних активности, у циљу прилагођавања и усклађивања са правним тековинама Европске уније у области енергетике, као и да се отклоне недостаци у примени постојећег Закона о енергетици.

Реформа енергетског сектора има непосредан и значајан утицај на општи привредни развој, стање и могућности инвестиционе активности, подизање квалитета и стварање тржишне економије оспособљене да се укључи у јединствено тржиште Европске уније и друге међународне тржишне токове.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Нацрта закона у члану 1. ставу 1. речи : „коришћење обновљивих извора енергије, подстицајне мере и гаранција порекла” бришу се.

Чланом 2. Нацрта закона у члану 2. закона врше се измене и допуне значења појединих израза и додају нови појмови.

Чл. 3, 4. и 5. Нацрта закона обрађују питања Стратегије и Програма.

Чланом 6. Нацрта закона утврђује се припрема Интегрисаног националног енергетског и климатског плана, његова садржина и спровођење, као и надлежности Министарства.

Чланом 7. Нацрта закона мења се члан 10. Енергетски угрожени купац, због праксе у примени тог члана, а као енергетски угрожени купац дефонише се и домаћинство (самачко или вишечлана породица) које живи у једној стамбеној јединици коме се испоручује топлотна енергија.

Чланом 8. Нацрта закона врше се измене у члану 11. Закона, које се тичу Извештаја о сигурности снабдевања.

Чланом 9. Нацрта закона дефинише се јавни интерес у области енергетике.

У члану 10 – 19. Нацрта закона врше се измене које се тичу енергетских делатности и лиценци.

Чланом 20. Нацрта закона врше се измене у делу закона којим се регулише сагласност за складиштење и снабдевање за сопствене потребе.

У члану 21. Нацрта закона врши се техничка измена у члану 35. став 3. Закона.

У члану 22. Нацрта закона решавају се питања везана за начела административних поступака.

Чланом 23. Нацрта закона уређује се питање стратешких енергетских пројеката.

Од члана 24. до члана 36. Нацрта закона врше се измене у делу Закона којим се уређује Агенција за енергетику Републике Србије.

Чланом 37. Нацрта закона цело Поглавље V. Обновљиви извори енергије и чл. 65 – 87. бришу се.

У члан 38. врше се измене Нацрта закона врше се измене делу Закона, које се тичу цена енергије, енергената и услуга.

Чланом 39. Нацрта закона уређују се мрежна правила.

Од члана 40. – 95. Нацрта закона врше се измене у деловима Закона које се тичу: производње електричне енергије; преносног система електричне енергије и управљања преносним системом; одговорности и дужности опеаратора преносног система електричне енергије; напредних мерних система; правила о раду преносног система електричне енергије; прикључење на преносни систем; дистрибутивне системе електричне енергије и управљање дистрибутивним системом електричне енергије; Програма усклађености и лица које прати његово спровођење; одговорности и дужности оператора дистрибутивног система електричне енергије; правила о раду дистрибутивног система електричне енергије; прикључење на дистрибутивни систем; приступа систему; одговорности и дужности оператора затвореног дистрибутивног система електричне енергије; приступа преносном систему у прекограничној размени електричне енергије; принципи управљања загушењима у прекограничној размени; учесника на тржишту електричне енергије; билатералног тржишта електричне енергије; балансне одговорности учесника на тржишту и балансно тржиште електричне енергије; спајања организованог тришта електричне енергије са суседним тржиштима; заштите комерцијално осетљивих података; уговора о снабдевању крајњих купаца и о потпуном снабдевању; гарантованом и резервном снабдевању; дужностима снабдевача; неовлашћене потрошње; искључења, обуставе и ограничења испоруке електричне енергије; складиштења електричне енергије; услова и квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и заштите електроенергетских објеката.

Од члана 96 – 116. Нацрта закона врше се измене и допуне у делу Закона које се тичу природног гаса и то: оператора транспортног система природног гаса; независног оператора система природног гаса; дужности власника траспорног система природног гаса; чувања поверљивих информација независног оператора система и власника транспортног система; независног оператора транспорта; сертификације оператора транспортног система; одговорности и дужности оператора транспортног система; развја транспортног система; правила о раду транспортног система природног гаса; одговорности и дужности оператора дистрибутивног система; напредних мерних система; тржишта природног гаса и балансне одговорности; заштите комерцијално осетљивих података; квалитета испоруке и снабдевања природним гасом.

У чл. 117 – 122. Нацрта закона врши се измена чланова у делу Закона којим се обрађују нафта и деривати нафте.

У члану 123. и 124. Нацрта закона врше се измене у делу Закона који се тиче резерви енергената.

У чл. 125 – 128. Нацрта закона врше се измене у делу Закона који се тичу топлотне енергије.

Чланом 129. Нацрта закона образује се Дирекција за подстицаје у енергетици.

У чл. 130 – 145. врше се измене у делу Закона којим је уређен надзор над применом Закона.

У чл. 146 – 149. Нацрта закона врше се измене у казним одредбама Закона.

У чл. 150 – 156. Нацрта закона врше се измене у прелазним и завршним одребама Закона о енергетици („Службени гласник РС” бр. 145/14 и 95/18- др. закон).

У чл. 157 – 163. Нацрта закона дају се прелазне и завршне одредбе Закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За примену овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије.